

21. Рахмилович В.А. О праве собственности на вещь, отчужденную неуправомоченным лицом добросовестному приобретателю (к вопросу о приобретении права от неуправомоченного лица) / В.А. Рахмилович // Проблемы современного гражданского права. Сборник статей. – М. : Городец, 2000. – С. 126–144.

22. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права / Г.Ф. Шершеневич (по изданию 1907 г.) – М. : Фирма Спарк, 1995. – 499 с.

23. Цивільне право України. Загальна частина : [підруч.] / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.

УДК 346.14

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

STATE REGULATION OF PUBLIC RELATIONS IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

Жерж Н.А.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та кримінології,
заступник директора Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України*

Гелемей Н.О.,

*здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України*

Стаття присвячена науково-теоретичному обґрунтуванню змісту механізмів державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності в Україні, та на цій основі розроблено рекомендації щодо вдосконалення цих механізмів. Проаналізовано основні засади діяльності органів державної влади щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Визначено проблеми здійснення державного регулювання.

Ключові слова: механізми державного управління, публічність, інтелектуальна власність, захист інтелектуальної власності, захист прав, організаційна структура державного управління.

Статья посвящена научно-теоретическому обоснованию содержания механизмов государственного управления в сфере защиты интеллектуальной собственности в Украине, и на этой основе разработаны рекомендации по поводу совершенствования этих механизмов. Проанализированы основные принципы деятельности органов государственной власти по поводу охраны и защиты прав интеллектуальной собственности. Определены проблемы осуществления государственного регулирования.

Ключевые слова: механизмы государственного управления, публичность, интеллектуальная собственность, защита интеллектуальной собственности, защита прав, организационная структура государственного управления.

The article is devoted to the scientific and theoretical substantiation content governance mechanisms for the protection of intellectual property in Ukraine and on this basis the recommendations for improving these mechanisms. The basic principles of public authorities on the protection of intellectual property rights. The problems of implementing state regulation are identified.

Key words: mechanisms of public administration, publicity, intellectual property, protection of intellectual property rights protection, organizational structure of public administration.

Постановка проблеми. У зв'язку зі стрімким розвитком інновацій у сучасному суспільстві, питання, пов'язані із захистом прав автора, прав споживачів певних видів продукції права інтелектуальної власності, її безпечного та зручного використання набувають, як ніколи, актуального значення. Виникнення нових видів об'єктів інтелектуальної власності, неякісний захист прав автора, зловживання засобами захисту, проблеми цитування, підробок, присвоєння собі авторства та інші проблеми беззастережно підтверджують необхідність більш глибокого вивчення цього питання та пошуку шляхів подолання наявних проблем.

У розрізі державного регулювання та, зокрема, управлінського та правового забезпечення з цього

питання, постає проблема об'єктивності, обґрунтованості та своєчасності застосування тих чи інших методів у сфері відносин, що виникають під час реалізації права інтелектуальної власності.

Стан опрацювання. Деякі аспекти механізмів державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності у своїх наукових статтях висвітлюють В.О. Гусєв, Є.А. Онисько, Ю.Л. Большицький, В.А. Довженко, А.М. Демків, О.П. Орлюк [7].

Так, В.О. Гусєв дослідив концептуальні засади державного регулювання у сфері промислової власності в Україні, питання щодо державного регулювання комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності

стали предметом дослідження В.А. Довженко [3]. Т.Є. Ромат у своїй дисертації узагальнила теоретичні засади механізмів державного управління та перенесла їх у сферу захисту інтелектуальної власності, запропонувала напрями вдосконалення окремих механізмів державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності [5]. І.С. Невінчаний дослідив соціально-економічні та аналітичні моделі стимулювання розвитку інтелектуальної власності для підвищення ефективності управлінських рішень та регулювання інноваційної політики України [6].

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування змісту механізмів державного управління у сфері інтелектуальної власності в Україні та надання рекомендацій щодо вдосконалення цих механізмів.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в Україні зроблено головне для забезпечення гарантованих Конституцією прав громадян на захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності: створено сучасну нормативно-правову базу у сфері інтелектуальної власності та сформовано дієздатну інфраструктуру, яка забезпечує реалізацію державної політики в цій сфері [1, с. 22].

Державне управління, або ж механізми державного управління, у сфері захисту інтелектуальної власності можна охарактеризувати як діяльність із реалізації функцій державного управління із захисту інтелектуальної власності шляхом застосування необхідного та допустимого впливу суб'єкта державного управління на об'єкт державного управління у цій сфері.

Механізми державного управління – це способи розв'язання суперечностей явища чи процесу в державному управлінні, послідовна реалізація дій, що базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй норм і методів управління [5, с. 7].

Отже, механізми державного управління беруть участь у забезпеченні державно-управлінського впливу. Особливої уваги заслуговує правовий механізм державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності в Україні.

Правові механізми державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності – це комплекси взаємопов'язаних юридичних засобів нормативного рівня, достатніх для досягнення певної мети. Правовий механізм державного управління включає в себе закони і постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України тощо [2, с. 215].

Однак сама по собі законодавча база не гарантує захисту прав, вона лише створює основу для її реалізації, правозастосування є ключовим показником ефективності системи захисту.

Кожна гілка державної влади здійснює контроль, вирішує питання науково-технічної інформації, координування міжнародних наукових зв'язків та законодавства.

Нормативна база державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності спирається на міжнародні угоди, укладені Україною, та загальне і спеціальне законодавство України (Конституція України, Цивільний кодекс України, інші кодекси, спеціальні закони у сфері інтелектуальної власності та підзаконні акти).

Варто зазначити, що правовий механізм державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності в Україні реалізується через систему державної охорони, контролю інтелектуальної власності в Україні, яка включає законодавчу, виконавчу та судову гілки.

Законодавчу гілку, через яку реалізуються зазначені механізми, представляють Президент України, Кабінет Міністрів України, Комітет із питань науки і освіти, Підкомітет із питань інноваційної діяльності і захисту інтелектуальної власності.

Досліджуючи судову гілку, можна зазначити, що до її складу входять: Судова палата Вищого господарського суду України з розгляду справ, пов'язаних із захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності, відповідні колегії у складі місцевих та апеляційних господарських судів, окремі судді господарських судів АР Крим, областей, м. Києва і м. Севастополя.

Виконавчу гілку складають: Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державна служба інтелектуальної власності, Міжвідомчий комітет із проблем захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, Антимонопольний комітет, Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, державний інспектор із питань інтелектуальної власності.

Варто окремо зазначити, що правовий механізм державного регулювання суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності знаходить свій прояв через дію значної кількості як державних, так і недержавних організацій, як-от: Український інститут промислової власності (Укрпатент), Інститут інтелектуальної власності і права, Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг, Українське агентство з авторських і суміжних прав, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності, Українська група Міжнародної асоціації з охорони промислової власності (AIPPI), Антипіратський союз України, Авторсько-правове товариство [4, с. 244].

Становлення і розвиток системи органів, що координують створення, використання та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у нашій державі, а отже, і регулюють публічні відносини у сфері інтелектуальної власності, здійснюється згідно з підписаними міжнародними угодами, за участі таких міжнародних інституцій: Всесвітня організація охорони інтелектуальної власності, Всесвітня торгова організація, Європейський союз, Євразійська патентна організація, Північноамериканська асоціація вільної торгівлі.

Узагальнюючи все вищезазначене, можна сказати, що національна система органів у сфері інтелектуальної власності уже сформована, основи правового регулювання відносин інтелектуальної власності

закладені [3, с. 101]. Розглянувши стан правового механізму регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності, в умовах розвитку ринкових відносин виявлено безліч проблем, серед яких виділяють такі:

1. Відсутність нормативно-правового забезпечення розвитку франчайзингу, ефективної охорони торговельних марок, фірмових найменувань, раціоналізаторських пропозицій, а також наявність численних прогалин в антимонопольному законодавстві [4, с. 245].

2. Наявність диспропорції між попитом і пропозицією інтелектуальних товарів у всіх галузях народного господарства України. Існує чимало інтелектуальних продуктів, які не можуть знайти свого користувача (власника).

3. Пристосування структур захисту інтелектуальної власності у глобальній мережі Інтернет (інформаційні потоки, публікування наукової, технічної інформації, що пов'язана з авторськими правами) [2, с. 215].

4. Відсутність у науково-дослідних установах судової експертизи Міністерства юстиції України і Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, у штаті Служби безпеки України фахівців з інтелектуальної власності, які б мали достатній досвід та кваліфікацію для проведення цього виду експертиз [3, с. 104].

5. Необхідність створення підрозділів у Службі безпеки України з питань захисту прав інтелектуальної власності, що підвищило б ефективність діяльності органів виконавчої влади із застосуванням перевірених світовою практикою заходів боротьби з порушенням прав інтелектуальної власності.

6. Дефіцит фінансування державних підприємств, що входять до складу Державної служби інтелектуальної власності України [4, с. 246].

Аналіз правового механізму державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності в Україні дає змогу дійти висновку, що організаційна структура державного управління у цій сфері є досить розгалуженою, охоплює велику кількість органів, проте вказані органи та їх нормативне забезпечення не можна охарактеризувати як єдину злагоджену ефективну систему.

Висновки. Узагальнення теоретичних засад механізмів державного управління дало змогу виявити, що, попри наявність ґрунтовних досліджень, що проводилися у сферах державного управління та захисту інтелектуальної власності, тема механізмів державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності ще не набула розвитку.

У контексті еволюції механізмів державного регулювання публічних відносин у сфері інтелектуальної власності можна зазначити такі пропозиції:

– поліпшити координацію діяльності органів державного управління у сфері інтелектуальної власності з боку центрального органу виконавчої влади, на який покладено завдання з розроблення відповідного законодавчого та методологічного забезпечення;

– запровадити державне статистичне спостереження щодо використання об'єктів інтелектуальної власності, які були створені за державні кошти або за державної підтримки в інноваційно-інвестиційних процесах;

– запровадити механізм фінансової підтримки державних підприємств, установ та організацій під час патентування розробок за кордоном;

– удосконалити наявну в Україні судову систему шляхом створення в Україні патентного суду;

– запровадити нормативно-правову базу, що забезпечить всебічне регулювання розподілу прав на результати творчої діяльності, виконаних за бюджетні кошти;

– посилення координації центральних органів виконавчої влади в частині комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;

– оптимізація державного апарату з урахуванням необхідності концентрації основних повноважень у сфері вироблення та реалізації інноваційної політики в межах єдиної організаційної структури;

– забезпечення інформаційної підтримки суб'єктів ринку об'єктів інтелектуальної власності (як покупців, так і продавців);

– всебічне сприяння створенню ефективної інфраструктури ринку інтелектуальної власності.

Таким чином, внаслідок втілення вищезазначених пропозицій з удосконалення організаційного забезпечення державного регулювання сфери інтелектуальної власності, зміцниться національна та економічна безпека України щодо збалансування попиту та пропозиції на ринку. Також це надасть змогу залучати національний науковий та науково-технологічний комплекси до інноваційних процесів.

Адже без встановлення державою відповідних механізмів захисту інтелектуальної власності та належного державного регулювання відносин у зазначеній сфері розвиток інституту інтелектуальної власності є неможливим. Органи влади мають координувати свою роботу, враховуючи досягнення новітніх технологій. Тому вважаємо, що дієве і зважене державне регулювання системи інтелектуальної власності має стати одним із пріоритетних напрямів розвитку нашої країни.

Україна має величезний науковий потенціал, тому велике значення для розвитку інтелектуальної власності, економічного зростання держави має подальше створення належних умов для винахідницької діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Демків А.М. Аналіз стану державної системи прав інтелектуальної власності в Україні / А.М. Демків // Науковий збірник Інституту державного управління у сфері цивільного захисту. – 2013. – № 1. – С. 22–28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzidu_2013_1_5.

2. Бошицький Ю.Л. Інтелектуальна власність в сучасній Україні – актуальні питання модернізації та правового регулювання / Ю.Л. Бошицький // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 213–217 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_52.

3. Довженко В.А. Державне регулювання комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / В.А. Довженко // Економічні студії. – 2014. – № 3 (03). – С. 26–29.
4. Сцібан О.Я. Державне регулювання захисту прав інтелектуальної власності / О.Я. Сцібан // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. – 2012. – Вип. 4. – С. 241–246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2012_4_33.
5. Ромат Т.Є. Механізми державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Т.Є. Ромат ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2012. – 20 с.
6. Невінчаний І.С. Державне регулювання інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / І.С. Невінчаний ; Акад. муніцип. упр. – К., 2011. – 21 с.
7. Орлюк О.П. Інтелектуальна власність в Україні: погляд з XXI ст. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29–30 вересня 2011 р. / За заг. ред. А.І. Кузьмінського, О.П. Орлюк. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. – С. 6–14.

УДК 341.9

СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНИХ ПРИВАТНИХ СПОРТИВНИХ ВІДНОСИН

SUBJECTS OF INTERNATIONAL PRIVATE SPORTS RELATIONS

Залізко О.М.,

*аспірант кафедри цивільного права
юридичного факультету*

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена питанням поняття та системи суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин. Визначено особливості правового статусу суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин. Запропоновано власне визначення поняття суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин.

Ключові слова: спорт, суб'єкти, суб'єкти міжнародних приватних спортивних відносин, спортсмен, міжнародні спортивні організації.

Статья посвящена вопросам понятия и системы субъектов международных частных спортивных отношений. Определены особенности правового статуса субъектов международных частных спортивных отношений. Предложено собственное определение понятия субъектов международных частных спортивных отношений.

Ключевые слова: спорт, субъекты, субъекты международных частных спортивных отношений, спортсмен, международные спортивные организации.

The paper addresses the issues of the concept and system of private international sports relations. Special aspects of the legal status of subjects of private international sports relations have been identified. Author's definition of international private sports relations has been highlighted.

Key words: sport, subjects, subjects of private international sports relations, athlete, international sports organizations.

Постановка проблеми. Міжнародна спортивна діяльність – складна і специфічна соціально-економічна система. У ній задіяні, крім спортсменів і тренерів, спортивні організації, спортивні агенти, спортивні лікарі, психологи, спонсори, глядачі тощо. Засоби масової інформації постійно транслюють різноманітні спортивні змагання. У зв'язку з цим постає необхідність визначення суб'єктного складу міжнародних приватних спортивних відносин. Оскільки, від правильного визначення їх кола, особливостей залежить якість правового регулювання.

Дослідженням питання суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин займалися вчені С. Алексєєв, Г. Бордюгова, В. Васькевич, Дж. Нафзігер, К. Фостер, О. Шевченко та інші. Водночас особливості правового статусу суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин зумовлюють потребу у нових дослідженнях як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Метою статті є визначення кола суб'єктів міжнародних приватних спортивних відносин та їх характеристик.

Виклад основного матеріалу. Іноземний елемент у міжнародних приватних спортивних відносинах може проявлятися у формі суб'єкта, об'єкта та юридичного факту. С. Алексєєв визначає суб'єкта міжнародного спортивного права як учасника міжнародно-правових відносин, що виникають у зв'язку з їх спортивною діяльністю [1, с. 288]. За ЗУ «Про фізичну культуру і спорт», до суб'єктів сфери фізичної культури і спорту належать фізичні та юридичні особи, які здійснюють свою діяльність із метою розвитку фізичної культури і спорту (фізичні особи, які займаються фізичною культурою і спортом, зокрема спортсмени; фахівці сфери фізичної культури і спорту; заклади фізичної культури і спорту; відповідні органи влади).

В. Васькевич вказує, що суб'єктами суспільних відносин приватного характеру виступають спортс-